

Bút ký

DẤU THIÊNG CỔ CUNG HOA LƯ

Lê Quang Kết

Chuyến hành hương đưa chúng tôi về miền tâm thức- đất cổ cung cách đây hơn nghìn năm thờ vua Đinh Bộ Lĩnh đánh dẹp thập nhị sứ quân dựng nước Đại Cồ Việt. Hoa Lư, Ninh Bình - địa linh được chọn làm nơi trở về bên căn nhà vũ trụ của các vua Trần khi đã có Thăng Long là kinh đô hành xử. Sau những ngày mải mê công việc triều chính - phê duyệt các tấu chương bàn kế giữ nước, vua tôi lại trở về mái nhà xưa để được tắm... nhàn đôi bữa. Phải chăng chính nơi đây hồn thiêng sông núi đã hun đúc giúp cho tâm kia anh minh và thanh thân hơn để họ dồn trí sức cho một hào khí Đông A sáng ngời sách sử?

Người hướng dẫn đưa tôi đi trên mười tuyến thành cũ. Chị thuyết minh về dấu tích cổ cung. Thành chính gồm ba mặt núi đá vôi và một dãy tường đất nằm chếch Bắc. Các bức tường thời ấy chỉ sử dụng thứ vật liệu duy nhất là đất sét đá

Dấu tích cổ cung

vôi mà đã ngàn năm vẫn mãi tro gan cùng tuế nguyệt. Người Hoa Lư coi chốn này là dấu thiêng thâm nghiêm. Mỗi khi có dịp ngang qua, họ nhắc nhau cúi đầu nhẹ bước để nghe tâm thức lắng sâu hơn câu chuyện “*Cờ lau tập trận*” vươn lên thành nghiệp lớn thuở xa xưa. Sử sách chép rằng: Sau ngày dẹp loạn sứ quân, Đinh Bộ Lĩnh lên ngôi chưa kịp xây dựng kinh đô thì giặc Tống tràn sang lấn chiếm. Đến ngày Thập đạo tướng quân Lê Hoàn phá tan quân Tống lần nhất, vua cho xây kinh đô to đẹp mà truyền thuyết còn ghi có cả “**cột vàng**” lẫn “**ngói bạc**”. Hoàng thành xưa giờ đã hoang phế thế mà di vật để chế qua năm tháng vẫn tồn lưu. Lần đầu tiên đưa con phương Nam lạc loài như tôi được hiểu thêm về chiếc mũ Bình Thiên (*ngang trời*) và màu Long bào (*màu vàng Thiên tử*) - hai cổ vật triều Đinh biểu trưng cho tinh thần độc lập tự chủ và uy nghi vương đế mà trước đó- một ngàn năm nô lệ, phong kiến Phương Bắc chỉ muốn coi đất này là quận huyện và gọi tên Giao Chỉ, Cửu Chân... Kinh đô Hoa Lư xưa từ nền thành cũ trải dài tới Tam Cốc, Bích Động. Dấu tích còn lại tới hôm nay là hai khu đền thờ vua Đinh vua Lê trên nền thành cũ. Giữa không gian bốn bề thành lũy, trước sân rộng châu nghệ phục- tâm thức người hành hương như được trở về với nước non nguồn cội. Câu chuyện Thái hậu Dương Vân Nga “*nợ nước nợ tình*”- vì sự nghiệp lớn giữ nước, đã bỏ ngoài tai mọi lời dèm pha đàm tiếu. Người đàn bà kỳ lạ trong lịch sử phong kiến “***Hoàng hậu của hai vua***”- vậy mà con cháu muôn đời sau vẫn một mực thương yêu tôn kính...

Dãy núi đá vôi Trường Yên trập trùng kéo tới tận Tam Điệp hảo sơn. Một mảng đồng bằng bao bọc bởi núi non hiểm trở, sông suối nhỏ róc rách quanh vách núi đá cheo leo- an bình mà thông thoáng- hữu tình mà không cô lập- hiểm trở mà thuận lợi cho giao lưu. Từ đây thủy bộ ngược xuôi liền với Am Thái Vi hay đường Thiên Lý ra vào Thăng Long, Thanh Hóa... Thế đất ấy, địa nhân ấy- phong thủy âm dương hội đủ- thuận thiên- yên lòng người, bảo toàn bờ cõi, quốc thái dân an... Vua Đinh- Lê đã chọn Hoa Lư làm kinh đô kháng Tống và sau này Trần Thái Tông quyết định chọn Tam Cốc xây dựng hành cung Vũ Lâm làm cứ địa cho cuộc kháng chiến chống Mông Nguyên lần hai. Và lịch sử đã xác tín- đó là những lựa chọn đầy minh triết.

Chúng tôi về thăm nhà thờ đá Phát Diệm. Dù đã được nghe nhiều về cụm di tích này thế mà tận mắt được chiêm ngưỡng tôi vẫn ngỡ sờ trước một không gian thoáng đãng, một bố cục hài hòa, một sự giao thoa tuyệt mỹ của đông tây kim cổ. Một quần thể kiến trúc độc đáo với hơn chục công trình lớn nhỏ. Nhà thờ chánh tòa ở giữa, năm

Nam Thiên đệ nhị động danh bất hư truyền

nhà thờ nhỏ cân xứng hai bên, mô phỏng buổi thiết triều- bá quan văn võ phủ phục trước điện rồng. Bên trong nội thất cũng có tả vu, chính cung, hữu cung mang dấu ấn kiến trúc thờ phụng của các vua nhà Nguyễn ở Huế. Kitô giáo phương Tây hòa vào chùa chiền, cung đình miếu mạo đất Việt tạo nên một kiểu kiến trúc đặc trưng- hiếm nơi nào có được. Khách hành hương vãng cảnh chẳng quan tâm nhiều đến yếu tố vật chất, điều mà sách vở đã đề cập. Không gian ở đây ý niệm tinh thần ưu trội hơn, cảm khái hơn. Trang trí nền- hoa văn họa tiết quanh tường có hướng dương, chùm nho, lúa mạch và có cả sen huệ, long lân quy phụng- tùng cúc trúc mai. Tôi nhìn lên các tượng chúa ngoài vẻ uy nghi, thánh thiện, đỉnh đặc còn thoáng ẩn chứa nét trầm mặc, khổ hạnh, hoan hỉ của thập bát La Hán. Điều gì đã làm nên sự thâm mỹ kỳ diệu ấy? Hình như ở đây có sự tổng hòa giữa bác ái- an lành của thiên chúa với từ bi- hi xả nhà Phật lẫn cả nét ngũ thường của luân lý Khổng Mạnh!?

Tháp chuông Phương Đình là dấu ấn kiến trúc đặc sắc, độc đáo. Bên trong tháp tôi được tận tay sờ vào chiếc chuông đồng cao 1,9 mét; đường kính 1,1 mét và nặng tới 2 tấn treo lơ lửng trên đỉnh. Tùy vào thời tiết mỗi mùa mà lúc gióng chuông lên nghe có âm sắc riêng không lẫn vào đâu được. Từ trên bậc cao tháp chuông Phương Đình 25m, xa xa phía Tây là dãy Tam Điệp hùng vĩ sừng sững ngang trời; chéch ả am là vùng đồng bằng chiêm trũng và biển Kim Sơn âm ào sóng vỗ. Cả hai là đất thiêng- chứng tích lịch sử. Với Tam Điệp, trạm dừng chân cuối của đoàn hùng binh thần tốc Quang Trung- ả guyễn Huệ. ả oi núi này, nhà vua đã chỉ dụ mở tiệc khao quân , tạm sắm lễ vật cúng tết trước (30 tháng chạp- Mậu Thân 1788) hẹn mừng bẩy tết vào Thăng Long mở đại tiệc khao quân (Kỷ Dậu- 1789). Còn đất Kim Sơn khi xưa vốn là biển. Biên Đông lấn tới nền nhà thờ đang tọa lạc. Uy Viễn tướng công- ả guyễn Công Trứ phụng mệnh tới đây cùng dân khai hoang lấn biển, dựng

tổng lập làng- vị thần khai canh biến biển mặn thành đồng lúa đồng cỏ hôm nay. Một tiếng chuông chiều ngân vang trong tĩnh lặng. Khách lãng du nghe trong mệnh mang đất trời sâu thẳm- tiếng vọng rầm rập đoàn quân áo vải Tây Sơn. Khói lam chiều lượn lơ trên mái ngói thôn xóm Kim Sơn nghe âm vang những nhạc cuộc buổi đầu chặn biển đắp đê... Một cảm giác lâng lâng xao xuyến man mác đượm tình quê hồn nước, ra về dạ nhớ khó quên.

Không vào thăm Bích Động chưa tới ả inh Bình. ả gười thơ đồng hành cố tìm bằng được một “*Ngư nhàn*” đưa chúng tôi vào Tam Cốc. ả am Thiên đệ nhị động- quả là danh bất hư truyền. Một “*Hạ Long trên cạn*” đẹp như tranh- khéo như đặt. Tam Cốc, Bích Động với ghềnh- ngòi- động- núi, một danh thắng đậm đà văn hóa trầm tích xưa. Thuyền chèo trên ả gô Giang giữa chằng chịt núi đá vôi cao thấp, to nhỏ đẹp

Ngô giang xuôi dòng

như bài tứ tuyệt Đường thi. ả gười chưa quen sông nước tưởng như mũi thuyền chạm vào vách đá rồi đột nhiên chuyển dời. Hóa ra chỉ là mái chèo điệu nghệ của lão ngư. Chao ôi! Cơ man bao là núi và bóng núi in trên dòng nước chằng đém xuê- đẹp như tranh thơ. Dòng cảm xúc liên tưởng trong tôi “*Thi trung hữu họa*”- câu thiên thất ngôn của các vua Trần hình như có màu tranh của Bích Động!?

Chỉ ngần ấy với cố cung Hoa Lư- dấu tích xưa thắm đậm tình quê - hồn thiêng sông núi. ả gày giỗ tổ các vua Hùng đang cận kề, con thuyền tâm linh đưa chúng tôi- những đứa con xa trở về cội nguồn nước non, hiểu thêm chút ít về quê cha nơi cố quận. Làn lửa chưa kịp vào thăm rừng Cúc Phương để được sờ tay vào cây chò nghìn tuổi, đoàn hành hương đành tạm chia tay ả inh Bình trong nuối tiếc.

Lê Quang Kết, Trường Cao đẳng Công nghệ và Kinh tế Bảo Lộc
ĐT: 063 717 123 – ĐĐ : 0907 615 510
Email : lequangket54@yahoo.com.vn